

ZA NEKAJ VEČ KOT
2c na dan d
"GLAS
PO POŠTI NA
(lavzemni sobot
ČITAJTE, KAR V
1116 E. 7th St.
Evanston, Ill.
Glas
"ODA"
NA DOM
vaznikov)
NIMA

GLAS NARODA

List slovenskih delavcev v Ameriki.

Registered as Second Class Matter September 25th 1940 at the Post Office at New York, N. Y., under Act of Congress of March 3rd, 1879.

POZOR, NAROČNIKI
Naročnikom naznanjamo, da več ne pošiljamo potrdil za poslano naročnino. Zadržuje potrdilo poleg naloga na listu - da katerega dne, meseca in leta je naročnina plačana.
Uprava

No. 179 - Štev. 179. LUME LIII. - LETNIK LIII NEW YORK, FRIDAY, SEPTEMBER 14, 1945 - PETEK, 14. SEPTEMBRA, 1945 Tel. CHelsea 3-1242

VNANJJI MINISTRI IN TRST

Rusija dosedaj na konferenci petih vnanjih ministrov še ni stavila svojih zahtev, toda stavila jih bo ob prvi priložnosti ter bo zahtevala za sebe eno pristanišče v Rdečem morju, Trst za Jugoslavijo in južno Tirolsko za Avstrijo.

Ko bo sovjetski vnanji komisar Vjačeslav M. Molotov prišel s svojimi zahtevami, jim bo sta Združene države in Anglija nasprotovali, zlasti pristanišče ob Rdečem morju in glede Trsta, ker želita, da postane mednarodno pristanišče, toda pod nadoblastjo Italije.

Katero pristanišče želi Rusija imeti ob Rdečem morju, še ni bilo naznanjeno, toda najbrže bo Massawa.

Anglija bo skušala marsikatero penečo vprašanje glede italjskih pesesti rešiti na ta način, da bo predlagala, da je nad to ali ono posestjo razglašeno mednarodno pokroviteljstvo, toda pod upravo Italije. In to naziranje podpirajo tudi Združene države.

Anglija pa je zopet postaja jako nervozna, ker bi vsled mednarodnega pokroviteljstva sovjetska Rusija zašla preveč daleč v Sredozemsko morje. Zaradi tega je med Anglijo in Rusijo spor že od 18. stoletja, kajti Rusija je vedno skušala dobiti kako oblast v Sredozemskem morju, Anglija pa je temu vedno nasprotovala.

Anglija želi pod mednarodno pokroviteljstvo postaviti tudi Palestino in Ciper. S tem bi vse velesile prevzele na svoja pleča vso težo arabsko-židovskih odnošajev in bi bil olajšan položaj glede Cipra, ki ga zahteva Grška.

Anglija pa se zopet tolaži s tem, da bo ruski vpliv razmeroma zmanjšan, ako ji bodo Združene države pri mednarodnem pokroviteljstvu stale na strani.

Včeraj so bili trije važni razgovori v Londonu, toda brez znanja javnosti. Najprej je imel svoj razgovor državni tajnik James Byrnes z jugoslovanskim kraljem Petrom, nato pa z grškim regentom nadškofom Damaskinosom, tretji razgovor pa je bil med grškim kraljem Jurijem in nadškofom Damaskinosom.

Kralj Peter je Byrnesa obiskal ob 8.30 dopoldne v spremstvu ameriškega poslanika Richarda C. Pattersona. Kralj Peter je od Byrnesa naravnost zahteval, da na konferenci petih vnanjih ministrov prinese na dnevni red notranje zadeve v Jugoslaviji; Byrnes pa je to zahtevo odločno odklonil, rekč, da je dnevni red konference že takointako preobsežen.

Kralj Peter je svoje stališče vtemeljeval na ta način, da je rekel: če bo konferenca razpravljala o Italiji in Bolgarski, kakor je že bilo določeno, tedaj mora tudi razpravljati o Jugoslaviji bodisi zaradi Trsta, ali pa zaradi Makedonije.

Japonski minister Ogata odslovljen

Japonska vlada je odslovila svojega propagandnega ministra Taketora Ogata, ker ga je general MacArthur označil kot vojnega zločinca. Obenem je tudi MacArthurjevo zahtevo odpravila cesarski generalni štab, ki je bil hrbtenica japonskega militarizma.

Aretacijo ministra Ogata je general MacArthur ukazal v sredo skupno s šestimi drugimi voditelji teroristične družbe Črnega zmaja. Na Ogatovo mesto je bil imenovan Tacuo Kawai, ki je bil poslanik v Avstriji ob času Pearl Harborja.

Japonski viri trdijo, da Ogata ni bil nikdar član družbe Črnega zmaja in pravijo, da bo ukaz za njegovo aretacijo mogoče prekliči. Poročilo o njegovi odslovitvi dodaja, da bo Ogata mogoče obdržal svoje mesto kot glavni tajnik kabineta.

Tokijski policijski načelnik Cijaka Saka pravi, da sta dva člana Črnega zmaja, čijih aretacija je bila odredjena, mrtva. Rychei Učida je umrl leta 1938, Seigo Nakana pa je izvršil samomor leta 1943.

Japonski cesarski generalni štab je izginil, pozorišča popolnoma tiho. Uradno je bilo sporočeno samo cesarju Hirohito in vojaškimi poveljstvom, da je bil odpravljen. General MacArthur je zahteval, da mora biti generalni štab do večera odpravljen.

Ministr. podpredsednik prime Fumimaro Konoye in vnanji minister Mamoru Sigemitsu sta obiskala generala MacArthurja v njegovem glavnem stanu v Jokohami, toda namen obiska ni bil naznanjen.

General Eichelberger je dovolil japonski policiji, da sme aretirati vojne zločince, ki jih je imenoval gen. MacArthur.

Včeraj je z ladjami dospela v Jokohamo 43. divizija ter je prišla z vlaki odhajati v Kumagajo, severozapadno od Tokio, kjer bo na nekem letališču postavljen glavni stan.

Admiral Sigetaru Šimada, ki je bil mornariški minister ob času napada na Pearl Harbor, in general Hideki Tozo, sta edina japonska vojna zločince, ki sta v ameriških rokah. Šimada je pod stražo dveh vojaških policistov v New Grand Hotelu, kjer ima general MacArthur svoj glavni stan.

NOVA USTAVA ZA JUGOSLAVIJO

Maršal Tito je imenoval komisijo, ki bo sestavila novo ustavo za Jugoslavijo. Predsednik komisije je profesor na beograjskem vseučilišču Mihail Konstantinovič.

KRVI POTREBUJE

Naš rojak Frank Sorin leži težko bolan v bolnišnici St. Clare, 415 W. 51st St., blizu 10. Ave., New York, N. Y. Potrebne so dve operaciji in za eno je potrebno vbrizganje krvi.

Mr. Sorin je zaveden Slovenec, ki se je vedno vdeleževal naših narodnih zabav in prireditve, dasi se ni nikdar silil v ospredje, zato ga pozna le malo naših rojakov. Povdariti pa moramo, da je za pomoč Jugoslavije že mnogo daroval. Tako je pred dvema letoma poslal SANS-u \$100; nedavno je poklical k sebi Mr. Musicha in mu je izročil ček za \$25 za pomoč bolnim jugoslovanskim otrokom. Prispeval je še ob mnogih drugih priložnostih, toda v svoji skromnosti svojega daru ni oznanil z velikim zvonom.

Rečemo samo to: vreden je pomoči v svoji bolezni in kdor naših rojakov čuti moč v svojih žilah, naj bolnemu rojaku pomaga in mu da pajnt krvi.

Mr. Sorin se nahaja v bolnišnici v oddelku R-212 N. Za oddajo krvi ni dotičnih ur, obiskovalne ure pa so vsak dan ob 2-3 popoldne in od 7-8 zvečer.

To in Ono

ŠPANSKA SE JE PODALA GLEDE TANGERJA

Francosko vnanje ministrstvo je naznanilo, da je Španska sprejela pogoje francosko-angleške note, ki zahteva, da je špansko vojaštvo odpoklicano iz Tangerja. Vnanje ministrstvo pa pravi, da je Španska protestirala, da ni bila poklicana na konferenco, ki je odločila bodočnost Tangerja ter zahteva, da je v bodoče zastopana na konferenci, ki bo sklicana v šestih mesecih in bo odločila stavež Tangerja.

Špansko vojaštvo je že bilo odpoklicano in ostalo je samo sultanovo vojaštvo, da vzdržuje mir in red.

25. septembra bo kontrolni odbor, obstoječ iz zastopnikov Združenih držav, Anglije in Francije, prevzel upravo mednarodne zone.

GEN. PERSHING

General John J. Pershing, ki je v prvi svetovni vojni poveljeval ameriški armadi v Franciji, je obhajal včeraj v Walter Reed Hospital v Washingtonu svoj 85. rojstni dan.

General je svoj rojstni dan obhajal mirno v krogu svoje družine. V Washingtonu je dopel njegov sin major Warren Pershing iz Fort Jackson, S. C., s svojo ženo in dvema sinovoma John Warren in Richard Warren.

Major Warren Pershing je šel s prvo ameriško armado v Evropo in je bil vdeležen v vseh bojih v Franciji.

Zdravniki zelo pazijo na starostnega generala, da se preveč ne razburja ter pravijo, da se je po njegovem zadnjem rojstnem dnevu njegovo zdravstveno stanje nekoliko poslabšalo in ni nikdar popolnoma okreval. General je največ v postelji, toda včasih sedi v naslonjaču. Vsak mesec najmanj enkrat ga obišče šef ameriškega generalnega štaba general George C. Marshall. Pershing je ponosen na ameriško armado, ki je izvojevala tako veliko zmago in ga veseli, da so sedaj zvezniki zasedli Berlin.

Franco se hoče prikupiti zaveznikom

V Madridu je španski kabinet napravil demokratske kretnje.

1. Odobril je odredbo, ki naj služi za podlago volilnega ljudskega štetja.
2. Odpravil je fašistični pozdrav.
3. Naznanil je imenovanje generalnega konzula za Tanger, s čimer sprejema ukaz zaveznikov, da Tanger postane mednarodno ozemlje.
4. Postavil je komisijo in ministrstvo, ki naj pripravi vse potrebno za sestavo nove ustave za španski narod.

United Press k temu pravi, da se hoče Francotova vlada samo prilizniti zmagovalnim državam.

daji je bil prepeljan v Anglijo.

Naciji posamezno zaprti v Nuernbergu

Glavni nemški naciji so zaprti vsak posebej v posebnem koncu kaznilnice v Nuernbergu. Thomas Blake, ki je namestnik sodnika Roberta H. Jacksona se je vrnil iz Nuernberga v Londonu in povedal, da je 12 izmed 24 zaprtih nacijev v kaznilnici v Nuernbergu, ostalih 12 pa bo v kratkem pripeljanih od drugod.

Straža nad ujetniki oskrbuje polkovnik Bertram C. Andrus, ki je sporočil Hermannu Goeringu in ostalim nacijem, da ni treba pričakovati nikakih posebnih udobnosti. Andrus je rekel, da ne glede na to, kako dostojanstvo je kdo prej imel, bo vsak ujetnik navaden kaznjencec, s katerim pa bodo Amerikanci postopali človeško.

Vsak jetnik dobiva pripristo hrano, vsakemu je na dan dovoljeno 20 minut za izprehajanje ali telesno vezbanje na dvorišču kaznilnice.

Goering je bil ozdravljen navade, da je živjal mamila in spi sedaj brez spalnega praška. Predno je bil Goering prijeto, je vzel na dan po 40 paracodine tablet.

Jetniki prebijejo dan s pisanjem in branjem; spe na železnih posteljah.

Dnevna hrana za take ljudi, ki so imeli navadno mnogo jesti, kot so Goering, Joachim

Predajne listine na razstavi

V Peslopu za narodne arhive je v sredo general Jonathan M. Wainwright, predno je odpotoval v New York na svečan sprejem, razstavil predajne listine, ki so bile pred desetimi dnevi podpisane na ameriški oklopnici Missouri v Tokijskem zalivu.

Listine, ki so razstavljene, so: predajna pogodba, ki jo je podpisal general Douglas MacArthur, dva japonska zastopnika in zastopniki Združenih narodov; razglas cesarja Hirohita, ki pozivlja japonski narod, da se pokori zaveznikiškim pogojem ter poverilne listine vnanjega ministra Sigemitsu in generala Umezu, šefa generalnega štaba japonske cesarske armade. Poverilne listine je napisal in podpisal cesar Hirohito.

S temi listinami je tudi razstavljen razglas predsednika Trumana, s katerim naznanja, da je bila na Pacifiku dosežena zmaga ter njegov poziv von Ribbentrop in Franz von Papen, je naslednja: zajtrk ob 6. zjutraj, žitna jed in kruh. Kosilo opoldne: željnata juha, corned beef hash, krompir, korenje in grah in malo solate. Večerja ob 6.: fižolova juha, kruh in kava. Tobaka dobivajo po pol funta na mesec, toda ne cigaret.

Louis Adamič poslal brzojavko tajniku James F. Byrnes-u

Louis Adamic, Milford, New Jersey sent the following message today to:

HON. JAMES F. BYRNES
AMERICAN EMBASSY,
LONDON, ENGLAND

Dispatch today New York Herald Tribune from London correspondent Ned Russell states you favor Yugoslav claim to Trieste and making that city into open port for all Danubian countries. — May I express fervent hope this report correct. My close study of Trieste question extending through several years has led me to conclusion that transfer of Trieste to Yugoslavia for use of its entire hinterland is essential to any kind of stability in southeastern Europe. I understand the excellent pamphlet entitled Trieste by A. J. P. Taylor of Oxford has been made available to you and other members American Delegation. I have only just read this pamphlet and found it extremely good statement of what is involved in Trieste question. I hope very much you will have time to read it. It is an absolute fact that between two wars Italy used Trieste solely for negative purpose of preventing free egress of Central and South European trade into Mediterranean. Also personally I cannot overlook that Italy was an axis country whereas Yugoslavia as proportionate sacrifice to bring about allied victory in second to no other countrys. With all good wishes for successful conference on which so much depends respectfully

LOUIS ADAMIC
Milford, New Jersey.

ARETACIJE NA JAPONSKEM

United Press poroča iz Tokio, da je bilo v juniju aretiranih pet odličnih Japoncev, med njimi dva, ki sta bila dobra prijatelja bivšega ameriškega poslanika Jos. C. Grewa, ker so skušali izposlovati tajna mirovna pogajanja z Združenimi državami in Anglijo. Aretirali so jih japonski orožniki, ki so, kar so bili gestapo-veci v Nemčiji.

Kot voditelj je bil aretiran Šigeru Jošida, bivši japonski poslanik v Londonu, ki je pričel mirovno gibanje potom angleškega vnanjega urada.

Pod stražo na svojih domovih sta markij G. Hozokava in grof Ajsike Kabajana, prijatelja poslanika Grewa. Obdolžena sta, da sta skušala z Grewom priti v zvezo zaradi mirovniških pogajanj.

Druga dva aretiranca sta baron K. Harada in S. Kimizima, bivši governor.

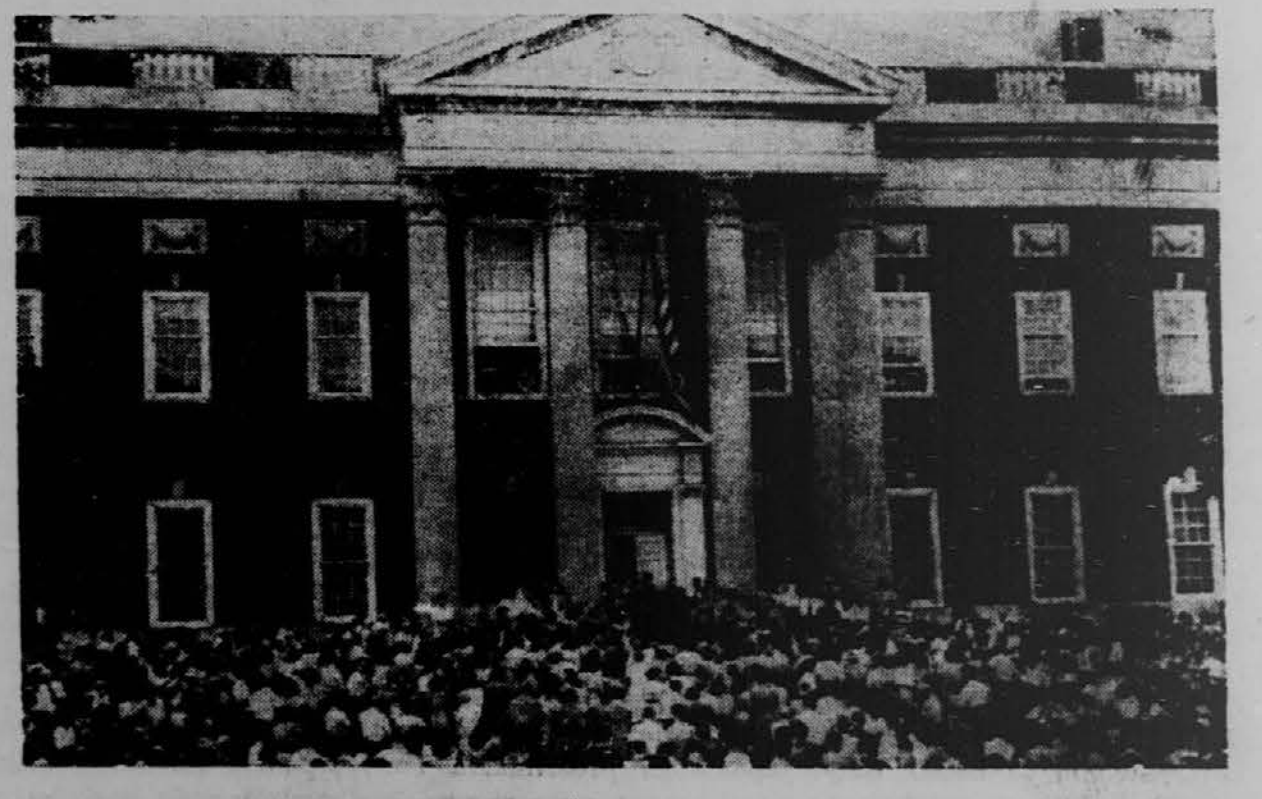
Imeli so pet sej in so skušali priti v stik z Ameriko in Anglijo. Pozneje so predložili resolucijo princu Fumimaru Konoje, ki je minister brez portfeja v sedanjem kabinetu. Za to resolucijo je izvedela policija, nakar so bili vsi aretirani. Izpuščeni pa so bili v avgustu ob času, ko je Japonska naznanila, da se hoče podati.

Nemški feldmaršal Ernst Busch umrl

Angleški vojni urad je včeraj naznanil, da je nemški feldmaršal Ernst Busch 17. julija umrl v angleškem taborišču za vojne ujetnike. Pokopan je bil z vsemi vojaškimi častmi.

Feldmaršal Busch je bil star 60 let in je poveljeval nemški armadi v severozapadni Nemčiji proti koncu vojne v Evropi in se je tudi podal feldmaršalu siru Bernardu L. Montgomeryju. Dva meseca po pre-

PRAZNOVANJE V ROJSTNEM KRAJU PREDSEDNIKA

Pribivalci v Independence, Mo., kjer je bil rojen predsednik Truman, so se zbrali pred Mestno hišo, ko je bila naznanjena predaja Japonske.

Potovanje regenta Damaskinosa v London

ATENA, 6. sept. (ONA).— Nadškof Damaskinos, regent Grčije, se je z letalom pedal v London — navzlic najprej podtalnemu rovarjenju in pozneje odkriti opoziciji monarhistov.

Bivši ministerski podpredsednik Kyriakos Varvarososs je podal danes izjavo, s katero je hotel opravičiti svojo politiko na gospodarskem polju. V tej izjavi je napadel "kolaboracionistično profiteerje", ki se, tako poudarja, namerno netili gospodarske zmožnjave in tako izsilili njegov odstop. V svoji izjavi dalje pravi, da so ti kolaboracionisti vsi sami monarhisti, ter da so se upirali potovanju regenta Damaskinosa v London, ker se boječ da ne bi prišel iz Londona nazaj z načrti, ki utegnejo biti nepovoljni obnovi monarhije.

Tudi še nekatere druge stvari kažejo, da bo regent v Londonu zagovarjal stališče demokratičnih strank in zahtevati, da se razpišejo volitve šele ko bo neka nova vlada uvedla mir in zakoniti red, na demokratični podlagi.

Zanesljivi tukajšnji krogi so mnenja, da bo zunanji minister Bevin oblikoval bolj jasno in bolj drastično demokratično politiko na Grškem.

"Glas Naroda" (VOICE OF THE PEOPLE)

Owned and Published by Slovenic Publishing Company, (A Corporation) Frank Baker, President; Ignac Hude, Treasurer; Joseph Lupsha, Sec. Place of business of the corporation and addresses of above officers: 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y.

:: 52nd YEAR ::

"Glas Naroda" is issued every day except Saturdays, Sundays and Holidays.

Subscription Yearly \$7. Advertisement on Agreement.

ZA CELO LETO, VELJA LIST ZA ZDRUŽENE DRŽAVE IN KANADO: \$7.-; ZA POL LETA — \$3.50; ZA ČETRT LETA \$2.-. ZA JUGOSLAVIJO — \$8.- LETNO; \$4.- ZA POL LETA

"Glas Naroda" izhaja vsaki dan izveniš soboto, nedelj in praznikov. "GLAS NARODA," 216 WEST 18th STREET, NEW YORK 11, N. Y. Telephone: CHelsea 3-1243

Rekapitulacija vojne

Sedaj, ko je druga svetovna vojna vsaj začasno končana, je umestno razmisliti na kratko zgodovino obeh svetovnih vojn ter dovtičiti nekako analizo obeh svetovnih dogodkov, katere sta povzročila velikanski in vsestranski vpljivi na vse človeštvo.

Tekom obeh svetovnih vojn so Nemčija, Italija in Japonska vsemu svetu dokazale, da so bile dobro organizovane obrtne države. To dejstvo je pa tudi dokazalo, da vsaka država, v kateri prevladuje industrija in velikanski obrtni proizvod, postane končno tudi delavstvo po številu najjačji del vsega prebivalstva dotične države.

Vse do leta 1922, prevladoval je v Italiji političen in družaben položaj, ki je bil tedaj skoraj ravno tak, kakor v Angliji v minelem juliju, oziroma baš pred zadnjimi volitvami. Lastniki vseh obrtnih naprav in podjetij v Italiji, se niso upali razpisati volitev po demokratičnem načinu, in končno je prišlo tako daleč, da je podjetništvo potom brutalne sile odpravilo vse civilne in demokratične svobodščine, katere je dotledaj imelo navadno prebivalstvo Italije in sicer potem fašizma. Vlaki so pričeli v Italiji voziti brez najmanjše zamude in tudi v tovarnah se je delalo natančno po predpisanim času. Kako se je fašistični red končal, je vsakomur znano in o tem ni nikomur potreba dvomiti.

Deset let kasneje je prišla tudi za Nemčijo doba preobrata in tam so vse uredili natančno tako, kakor v Italiji leta 1922, kajti nemški industrijalci so se uverili, da je za nje napočila doba, katere jim je narekovala: "Sedaj ali pa nikoli". Tako je bilo leta 1932 v Nemčiji.

Medtem, ko se sedaj, v letu 1945 zatrjuje, da nemško prebivalstvo sploh nima več pojma o političnem in demokratičnem delovanju, so tedaj, v letu 1932 odvzeli navadnemu prebivalstvu vse politične svobodščine in zatriji vse ljudske politične organizacije, kajti vse to je tekem prejšnjih let postalo v javnosti preveč vpljivno in politično preveč napredno, oziroma tako napredno, da, — ako bi tudi v Nemčiji imeli časopise, kakoršnji so Hearstovi, McCormickovi in Scripps-Howardovi pri nas, ter Lord Beaverbrookovi v Angliji, bi take časopise sploh nihče ne čital pred letom 1932. Listi "Berliner Tageblatt", "Frankfurter Zeitung" in "Hamburger Fremdenblatt", so bili ravno tako napredni, kakor sta newyorška dnevnik "Times" in "P. M." V Nemčiji tedaj niso imeli niti enega časopisa, ki bi se zamogel primerjati zgoraj imenovani skupini časniškega osišča v Zjedinenih državah in Angliji, dokler nista dr. Goebbels in Goering usilila tamošnjemu prebivalstvu svoje lastno "rumeno" časopise nacijske kakovosti.

Kakor znano tudi kralj Vittorio Emanuele in njegov general Badoglio, ter obrtni "cesar" Thyssen in general von Rundstedt, niso hoteli čakati, da bi prišlo do ustanovitve ljudske vlade, katere bi podpirala njihove načrte za osvojitve dežel svojih sosedov. Najpreje so takorekoč politično razorožili svoje domače nasprotnike, in potem so pričeli z napadi na Etiopijo in slovenske dežele ter odkorakali vse do Stalingrada. Ako bi v Italiji in Nemčiji tedaj vladalo navadno ljudstvo, bi sploh nikdar ne prišlo do vojne za osvojevanje.

Leta 1936, je prebivalstvo Španije ustanovilo vlado ljudstva in za ljudstvo. Brez pomoči nemških in italijanskih fašistov, bi domači španski fašisti nikakor ne zamogli vničiti ali odpraviti napredno špansko vlado in jo nadomestiti z "vlado" skrajnega nazadnjaštva. Toda špansko ljudstvo je tedaj vsemu svetu dokazalo, da se zna boriti za svoje pravice in svobodo, ako zamore dobiti potrebno orožje.

Nekatero časopise zatrjuje, da se zgoraj navedena razlaga ne more nanašati na Japonsko. Toda v tem pogledu se nihče ne sme motiti. Japonska je v vsakem pogledu izdatno bolj obratna dežela, kakor sta Italija in Španija, tako, da je na Japonskem izdatno večje število obrtnega delavstva. In kar sta storili Italija in Nemčija proti civilnim svobodščinam njihovega prebivalstva leta 1922 in 1932, so storili japonski lastniki obrti že celih trideset let pred Italijo in Nemčijo.

Japonska ima najmanj 70 milijonov prebivalstva, in vse to prebivalstvo ima le 14 milijonov akrov zemlje na razpolago, katere je taka, da je za poljedelstvo sposobna. Sedaj, ko je vojna tudi na Japonskem končana, se bodo vrnilo več milijonov japonskih vojakov in mornarjev domov, kateri vsi bodo zajedno s ostalim, navadnim prebivalstvom popraščevali — kdaj in kaj bodo jedli. Vrata velikih tovarn bodo tudi na Japonskem zaprta, toda kljub temu bodo bivše vojaštvo in tovarniško delavstvo zahtevalo, da dobi vsaj po enkrat na dan svojo berno riževo hrano. Ti ljudje se bodo stajali pred vratmi delovna razčepjenih tovarn, — toda istočasno japonski urniki in lastniki tovarn ne bodo med onimi ljudmi, ki bodo povpraševali — kdaj bodo dobili svoje dnevno potrebnega riža, da ostanejo pri življenju, kajti mikado in ostali vodje japonskega prebivalstva bodo morali skrbeti za vzdrževanje miru in reda s — pomočjo strojnih pušk.

PRAVICA DO VOJNE ŠKODE

Beograd, (Tanjug). — Časopis "Borba" objavlja uvodnik Mitra Bakića pod naslovom: Jugoslavija mora dobiti pravično nadomestilo za vojno opustošenje.

Jugoslavija s polno pravico požrtvovalnega in lojalnega zaveznika pričakuje, da bodo njene pravice do vojne škode zagotovljene in spoštovane sorazmerno z njenim sodelovanjem v tej veliki osvobodilni vojni, v sorazmerju z razrušenjem narodne imovine, z izgubo narodnih dohodkov in v sorazmerju z izgubo najdrago cenejšega, ljudskih življenj.

To zahteva demokratična federativna Jugoslavija, to pravico zahtevajo od zaveznikov jugoslovanski narodi. To nam narekujejo splošna ljudska načela, namreč, da se pravice posameznikov in narodom merijo po odnosih do fašizma ter v odnosu boja proti fašističnim zavojevalcem, to zahtevajo zaradi žrtve, darovanja v tej vojni, v skupnem boju za ljudske pravice in narodno svobodo.

Po 6. aprilu 1941. ko so Nemci pričeli puščati po naši državi, je sorazmerno najbolj oškodovano naše gospodarstvo. Naša živinoreja je, izgubila polovico predvojnega števila i sadnega drevja in trt je uničenih 23 posto. — Nič manjša škoda ni prizadeta mnogim našim mestnim gospodarskim ustanovam. Cela vrsta mest v naši državi je popolnoma uničenih. Popolnoma uničenih je tudi 25 posto industrijskih podjetij, delno uničenih pa preko 40 posto. — Tudi železniški promet je bil zelo prizadet. Velika izguba je zadela tudi narodne dohodke zaradi nazadovanja vsega gospodarskega življenja v dobi 4 let.

Toda največjo in neprecenljivo škodo predstavlja izguba ljudskih življenj. Po dosedanjih podatkih je Jugoslavija v času te vojne izgubila okoli 1.685.000 prebivalcev, od katerih je 1.101.000 civilnih oseb, ostalo so vojaki s povprečno starostjo 22 let. Zaradi vojne je onesposobljenih 425.000 oseb. Vojnih ujetnikov je preko 160.000, internirancev 320.000, prisilno odvedenih na delo 270.000 in prihično preseljenih 530.000. Posebni interesi posameznih zavezniških dežel ne smejo biti zapreka skupnemu cilju "Združenih narodov" za zavarovanje miru in pravičnega povračila.

ZAVEZNIŠKA POLITIKA GLEDE TRSTA

Zakaj?

Juš Kozak — "Ljudska Pravica"

LJUBLJANA, 16. junija. — Zastavljam pero, pa ne najdem besede za občutke in misli, ki me pretresajo kakor kraška burja, kadar divja čez goličave in temno zelene bore. Vse osebne bolečine in radosti so utihnile, spahnele, v srcu čutim le strahen gnev ljudske bolesi, ki je zopet ogoljufana v svoji tisočletni tako krvavi borbi za golo življenje na tej uporni skalni zemlji.

Vročja želja, videti osvobodjeni Trst, me je zopet privedla v marmorno mesto, ki se mi je zdelo prej tako svažno, krivolono. Kadar koli sem pred vojno potoval skozi Trst, vedno sem srečaval v mestu, kakor na postajah na Krasu karabinerje, ki so gonili uklejnene rojake v tržaške ječe. Videl sem podpluta zapesta in trde, uporne poglede. Nikoli pa nisem slišal ne žale, ne srdite besede. Fašizem se je v naših ljudeh zabil na dno srca. V sedanji vojni sem se vozil skozi mesto, le v spremstvu karabinerjev z verigami ali z lisicami na rokah. Zakaj? Zato, ker se je narod, ki sta ga fašistični in nacistični imperalizem poskušala izbrisati s sveta, prav v Evropi uprl in pričel s puško in krvavo žrtvijo braniti narodne in človeške pravice pred fašističnimi in nacističnimi morilci.

Tržaške mladenke, Italijanke in Slovenke, so šivale in vezle potiho in skrivaj majhno zastavo s peterokrako zvezdo, ko so na oknih tržaške palače viseli nalovljeni talci, ko so v strahotnih celicah v liščilnici rija S. Sabe umirali jetniki, obešeni na železne kavlje kakor prašiči v klavnici. V temni noči so ponesle zastave tja gorj med pečine in kraško grmovje, kjer so se v triletni borbi izmučeni partizani pripravljali na zadnji pohod proti mestu ob morju. Le dve sta prišli do fantov, ki so se skrivaj

gubila polovico predvojnega števila i sadnega drevja in trt je uničenih 23 posto. — Nič manjša škoda ni prizadeta mnogim našim mestnim gospodarskim ustanovam. Cela vrsta mest v naši državi je popolnoma uničenih. Popolnoma uničenih je tudi 25 posto industrijskih podjetij, delno uničenih pa preko 40 posto. — Tudi železniški promet je bil zelo prizadet. Velika izguba je zadela tudi narodne dohodke zaradi nazadovanja vsega gospodarskega življenja v dobi 4 let.

Toda največjo in neprecenljivo škodo predstavlja izguba ljudskih življenj. Po dosedanjih podatkih je Jugoslavija v času te vojne izgubila okoli 1.685.000 prebivalcev, od katerih je 1.101.000 civilnih oseb, ostalo so vojaki s povprečno starostjo 22 let. Zaradi vojne je onesposobljenih 425.000 oseb. Vojnih ujetnikov je preko 160.000, internirancev 320.000, prisilno odvedenih na delo 270.000 in prihično preseljenih 530.000. Posebni interesi posameznih zavezniških dežel ne smejo biti zapreka skupnemu cilju "Združenih narodov" za zavarovanje miru in pravičnega povračila.

Peter Levec:

IZGNANEC

Po prašni cesti stopa mlad izgnanec, iz tujih krajev vrača se domov.

Večer že zgrinja v sencah se vrtov in on počasi pne se v zložni klanec.

In murni iz somračnih svojih špranj pojo na pot mu pesmi rož in trave.

Ob vodi mukajo zvedavo krave in z mirnimi očmi motrijo vanj.

Koraki trudni ga neso po brvi ... in mimo hiš, kjer vrtnice cveto.

V obcestnem skednju vrata se odpro, da mehko zadisi po sveži mrtvi ...

Že sonce onstran gozdnega robu izgnilo je v rahlem belemu dimu.

Po cesti stopa — on in v prsih tli mu drhteč odtis večernega miru.

Kako bi odgovoril na ta vprašanja? Da ne sme narod, ki je bil v zadnjih petindvajsetih letih najbolj zatiran, zasmravan v Evropi, zdaj živeti v svoji svobodi. Da se morajo vojaki, ki so prvi na evropskem kontinentu proti fašistom in nacistom sprožili puške, umakniti z zemlje, kjer so tako blazno krvaveli skozi vsa tri leta osvobodilne vojne.

Da mora tržaške ulice zapustiti vojska, ki je prinesla s seboj idejo tovarništva in sta si ob njenem prihodu dva naroda, najmanj pol stoletja vzgojena v sovraštvu, zopet prijateljsko stisnila roke. Ne, na to zaenkrat ni mogoče odgovoriti.

Proti zgodovinski krivici kakršnih so evropski narodi le malo doživeli, se je postavilo zgodovinsko dejstvo. V petek, 8. junija, so tisočglave množice italijanskega in slovenskega ljudstva, zbrane na trgu dell'Unita, oglušujoče izjavljale, da hočejo živeti v svobodi, v federativni Jugoslaviji, da ne priznajo nobene svobode razen te, ki so si jo z boji in trpljenjem po ječah same priborile. Ljudstvo je tako mogočno, svečano izrazilo svojo voljo, da mi je neki italijanski znanstvenik dejal: "Tega nisem pričakoval. Trst se je že zavedel, kaj mu je prinesla vaša vojska, zdaj že pričinja pojmovati, kaj je svoboda in demokracija." Italijanskemu prijatelju sem pokazal rdečo ruto garibaldincev, ki so stali objeti s Titovimi borci. Kdo bi mogel slutiti to po fašističnemu terorju?

Leta štirinštridesetega mi je dejal Sorrente, bivši capoposto v šentpetrski jetnišnici, na kolodvoru v Firenci: "Kar je izkazal vaš narod po polovico nam Italijanom, ki smo vam prizadejali toliko gorja, da tu doli, v Italiji tega niti ne slutijo, je nepojmljivo. Vaše ljudstvo se je pokazalo proti nam tako plemenito, da mi njegove velike kulture nismo mogli razumeti."

Italijansko delovno ljudstvo je že razumelo to kulturo. Odgovarjalo je s tovariško pomočjo za časa našega bivanja v Trstu. Nekateri so zvršili nadčloveške napore, samo da bi se življenje v mestu obnovilo in bi svetovna reakcija ne imela osnove, da bi kar koli očitala pri upravljanju mesta. Razumelo je sedaj brutalno krivico in jo občutilo kot svojo. Italijanski delavec tesar mi je dejal: "Meni se kar megli pred očmi, če pomislim na te porokerije. Mene duši

RAZGLEDNİK

ODLOMKI IZ DOMAČEGA ČASOPISJA

"The News" v New Yorku še vedno toči solze za — Japonce in pravi: "Sedaj smo si nakopali Japonce na glavo; mi jih ne maramo imeti tukaj, pri nas; v Azijo jim ne dovolimo iti, kamor se jim poljubi, — toraj kaj naj pričnemo z njimi?"

Isti list tudi prorokuje zimsko depresijo, ko bode kakih devet milijonov ljudi brez zaslužka saj začasno; in potem piše o ruskih vojakih v Berlinu in pravi, da imajo ruski vojaki več denarja za zabave, kakor drugi tamošnji vojaki, kajti sovjetske oblasti so jim baje ukazale, da ne smejo svoj prihranjeni denar primesti domov, kjer je nepotreben. Radi tega tako zapravljajo, da z njimi ne zamore nihče tekmovali. Toraj so Rusi tudi v tem oziru prvi, baš, — kakor so bili prvi v Berlinu ...

"Washington Star" sumi Rusijo, da bode preskrbela narodom, ki so se njej pridružili kot sovjetske republike, večjo svobodo in neodvisnost, kakor so zapadni evropski zavezniki prvotno donnevali, in da jim bode morda Rusija kar vsilila to svobodo na podlagi svojih doktrin ...

"The News" v New Yorku objavlja novost, glasom katere so družbe, ki prirejajo predavanja, odgovedale svoje pogodbe z grofom Carlo Sforza in kolikor pridejo njegova namestana predavanja v Zjedinenih državah v pošte.

Newyorška "Sun" pravi, da je norveški izdajalec Quisling, povodom obravnave, ki se je vršila na Norveškem proti njemu radi izdajstva domovine, v svoj zagovor dejal: "Vse, kar se spominjam, je dokazano dejstvo, da sem odšel na sprehod z dvema lopovoma imenom Adolf in Benito. In potem je postalo vse črno pred mojimi očmi, in spomin me je ostavil!"

"The Star" v Washingtonu, D. C., zatrjuje, da bode naš kongres sedaj, ko je zopet pričel z rednim zasedanjem, pred vsem moral skrbeti za to, da spremeni dnevni čas tako, da bodo ure zopet kazale pravi čas, in da se nam vrne ono uro spanja, katero smo izgubili dne 9. februarja, 1942 ...

"The Times" v Chicagu, Ill., izraža v svojem tozadevnem uvodniku z ozirom na ravnokar sklenjeni sporazum med Rusijo in Kitajsko, nado, da bode prijateljstvo, ki je nastalo med

obema največjima državama sveta, — postalo tako iskreno, kakor je prijateljstvo, ki vlada med Zjedinenimi državami in Kanado.

"The Tribune" v Des Moines, Ia., imenuje tridesetletno pogodbo prijateljstva med Kitajsko in Rusijo — "rusko mojstersko delo", kar je smatralo dokazom, da "bode svetovska Rusija povedla ves svet nazaj v red, mir in stalnost kar v najkrajšem času, ter da bode brezdvomno obvladala v vsej Aziji gospodar. položaj tekem prihodnjih generacij" ...

"The Traveler" v Bostonu, Mass., piše da se v Londonu jezijo, ker Anglija ne bode več dobivala naše bilijone dolarjev na podlagi lend-lease ustanove, in tolaži Angleže z dejstvom, — da po sv. Miklavžu zavlada med deco vedno — križar ...

UNRRA in politika

Uprava organizacije U. N. R. R. A. naznanja, da je ravnokar sklenila dajati podporo takozvanim vojnim beguncem v zapadni Evropi, kateri se iz raznih razlogov boje vrniti v svojo domovino.

Proti temu sklepu so protestirale vlade — Poljske, Jugoslavije, Československe in Rusije, kajti v zapadni Evropi je nekaj veliko število ljudi iz omenjenih držav, kateri so bežali v zapadno Evropo najbrže — iz kvizlinških razlogov. Kje so sedaj Rupnik, Rožman in slični ljudje, za stalno še ni znano ...

"GLAS NARODA" V JUGOSLAVIJO

Sedaj pošiljamo naš list našim rojakom in rojakinjam v Jugoslavijo. Nekateri rojaki so že naročili list za svoje ljudi v starem kraju in jim ga pošiljamo. — Naročnina za list v Jugoslavijo je \$8 na leto ali \$4 za pol leta.

Naročite list svojcem v stari domovini, da jim bodo tukajšnje razmere in druge svetovne novice bolj znane.

Naročila z natančnimi imeni, priimki in naslovi v Jugoslaviji, kakor so bili pred to vojno pošljite na: "Glas Naroda" 216 West 18th St., New York.

POŠTA V PRIMORJE

Od zveznega poštnege urada smo bili obveščeni, da je sedaj mogoče poslati navadna pisma tudi v okraje TRSTA, GORICE in REKE.

Kupite en "extra" bond ta teden!

Angleško-Slovenski

BESEDNJAK

Izšel je novi angleško-slovenski besednjak, ki ga je sestavil

Dr. FRANK J. KERN

V njem so vse besede, ki jih potrebujemo v vsakdanjem življenju. — Knjiga je trdo vezana v platnu in ima 273 strani.

Cena je \$5.00

Naročite jo pri:

KNJIGARNI "GLASA NARODA"

216 W. 18th Street

New York 11, N. Y.

(Nadaljevanje na 4. strani.)

NAŠE AKTIVNOSTI V NEW YORKU

Brezdvomno je poštna zveza med staro domovino in Ameriko ena najbolj zaskrbljenih točk med nami tu. Vsakdo bi rad izvedel od svojih v starem kraaju. Na pisma, ki so jih ljudje pisali, ni težko pričakovati odgovor. Pride pismo tu in tam, toda ljudje vedo, da bi jih moralo biti mnogo več. Potrebno je, da se v tem oziru nekaj stori, ker od tu, bo gotovo šlo precej pomoči, čeprav vsak svojim, poznalo se pa bo vseno. Zima bo tukaj, predno se do dobrega zavemo; ko bi bila pošta odprta, bi šel marsikateri zavetek tja; posebno za božične praznike. Po malem, bi se dala taka pomoč in bi dosti zalegla. Zdi se čudno, da gre v Italijo, a ne v Jugoslavijo. Ni prav zelo na mestu; kar nekako dreagne, če se pomisli, da se mogoče igra kakšno politiko v tem oziru; drugače si človek skoro ne more predstavljati. Seveda je Italija tudi potrebna pomoči, toda meni ne gre v glavo, zakaj naj bi padali kar eden preko drugega, da se usteže eni strani

lo, če se vrnejo — kar bi se; ali pa bi se ne pripetilo, če nimajo kaj posebnega na vesti. Kot se poroča o agrarni reformi, da so velepostnikom pustili toliko in toliko zemlje za obdelke. No, takih farm je tu v Ameriki veliko in manjših tudi; pa naredi življenje. Toda kmetije petdesetih akrov in kmetija par tisoč akrov; različne se vidi; najbolj tistemu ki jo zgubi. Da je jeza, se popolnoma lahko razume; in da iščejo **dulkov**, ki bi se borili zanje, tudi — le skoro gotovo pa, da bo beseda držala; radi ali neradi; sprizniti se bodo morali s položajem. Meni se vidi, da bi bilo bolj pametno polagati malo več pozornosti narodu in devetdesetdeseti večini, ki je doma, kot pa onim, katerim slučajno jedn doma, da kar najhitreje stopijo v stik s svojci v Ameriki, ker dokler ljudje tukaj ne vedo kje se nahajajo svojci, jim je skoro nemogoče poslati kaj drugega, kot pismo. Zadnje čase se oglašava Glas Naroda, da se paketi že pošiljajo. Sinoči je prišlo na seji od tega vprašanja in ni bilo nič natančnega poročano. Reklo se je, "da se ne pošilja". "Mogoče da se, pa da se ne ve; mogoče, da se je v zadnjih dneh spremenilo." "In da kakšna privatna kompanija oglašava, da bi prodajala pakete in tako dalje." To in tako pojasnila nam ne pomagajo dosti. Pri tem se naj ne gre za ugibanje; ker tega smo imeli že več kot dovolj in kar bi ravno sedaj potrebovali, je čisto preprosta navadna govorica, ki pomeni to, kar se reče. Zato bi jaz naprosil "Glas Naroda", da poizve pri kompaniji, v kolikem času bo dostavila tiste predmete. Ljudje se hoje, da bodo čakali toliko časa, da se nabere dovolj blaga in bodo šele takrat odposlali. Če preidem nazaj, ko sem omenil politiko, bi še rad privedel vprašanje, ki se pojavlja v več kot eni glavi; to vprašanje je: kam merijo nekateri ljudje s svojo politiko? Na prvi pogled se vidi, kot da bi se nekdo zelo trudil, da od tujih ljudstev od dobre volje, ki bi nas morala vezati kot zaveznike v vojni, ki se je pravkar zaključila z zmago na naši strani — samo zato, da ustreže ljudem, katerim je za vse več, kot pa zato, da se uveljavljuje prava demokracija in da pridejo ljudstva, ki so bila tista, na katerih kogaž se poznajo vojne brazde, do svojih pravic. Beremo o skupinah, ki so zavrnile ponudbo za povratak domov. Mogoče, verjetno tudi, toda na kak način in zakaj se more kaj takega zgoditi. Mi vemo, da je v Jugoslaviji nekako med petnajst in šestnajst milijonov prebivalcev in sto tisoč, v primeri s petnajstim milijoni je komaj niti ni en odstotek. In tako mero nazadnjakov, se pa dobi v vsaki državi. Poleg tega je pa treba pomisliti, da je med njimi še lepo mero takih, ki verno pobirajo vsa strašila, katera se jim riše, ter si predstavljajo grozno stanje, ki jih bo zade-

HELP WANTED ::
WANTED GIRL EXPERIENCED LIGHT DUTIES 2 CHILDREN SALARY \$110.-- SLEEP IN GOOD REFERENCES EN 2-4949 (179-181)

POTREBUJE SE HIŠINJO ZA SPROŠNO DELO LAHKO KUHANJE - OTROK V DRUŽINI: LAHKO PRANJE; SPI NOTRI, DOBRER DOM, DOBRA PRIPOROČILA TRA 7-4870 (179-181)

NAILHEAD WORKERS FOR FINE WORK ON BELTS & SHOES-WE NEED PRECISION WORKERS, ACCUSTOMED TO MAKING HIGH SALARIES - Light Airy Workroom - Radio Apply: RENE ART 635-8th AVE., (41st St.) N.Y. (179-181)

ŠIVALKE IZURJENE NA ŽENSKO SPODNJE PERILO Moderna tovarna-Stalno delo: Dobra plača - Vprašajte TRIANGLE UNDERWEAR CORP. 135 MADISON AVE., N. Y. C. (179-181)

SPOSOBNA HIŠNA DELAVKA PRIJAZNA IN ZADOLJIVNA POMAGATI OSKRBE TI DEJE, - PRIJETEN DOM Paklište: MU 5-1355

ŠIVALKE IZVEŠANE NA MOŠKE SLAMNIKE BOX IN ZIZZAG STROJE BOLIVIAN HAT CO. 663 BROADWAY N. Y. C. GR 7-5132 9-18

HIŠNO DELAVKO SE POTREBUJE! IZURJENA - PRIPOROČILA - SPI NOTRI - PRIVATNA SOBA IN KOPALNICA NAKLONJENA OTROKOM (2) DOBRA PLAČA Pokličite PR 4-0160 (179-181)

WANTED HOUSEKEEPER - LIGHT COOKING - Professional couple, 2 children, sleep in, nice home. - \$30.- a week. SE 3-6066 (179-181)

ATTENTION GIRLS & WOMEN SHOES EXPD. ALL AROUND FOLDER & Good Pay - Steady Work - Light FITTER ON SAMPLE SHOES Clean Factory - GEORGE NEKJEAN 681 - 5th AVENUE N. Y. C. 8th Floor Room (179-181)

POTREBUJE SE HIŠINJO - KUCHARICO 3 ODRASČENI, SPI NOTRI DRUGA POMOČ DOBRA PRIPOROČILA MU 2-2462 Pokličite ob delavnikih. (179-181)

URGENT WE NEED AT ONCE KITCHEN MAIDS & TRAY MAIDS 8 HOUR DUTY PERMANENT POSITIONS APPLY AT ONCE BOULEVARD HOSPITAL 46-04 - 31st AVENUE LONG ISLAND CITY RA 8-2800 (179-185)

DELAVKE IŠČEJO ::
POTREBUJE SE IZURJENO HIŠNO DELAVKO in KUCHARICO Lahko pranje; prijetna okolica, lastna soba in kopalnica - Pomagati oskrbeti 9-letnega otroka. Majhna družina. Dobra priporočila - dobra plača. SU 7-4655 (179-181)

WANTED - EXPERIENCED BOW MAKERS GOOD SALARY PLEASANT SURROUNDINGS R Y T O N C O. 1033 - 6th AVE N. Y. C. WI 7-1320 (179-181)

POTREBUJE SE ŽENSKO ZA POSPRAVLJATI SAMO OB SOBOTAH POKLIČITE ZJUTRAJ, PRIJETNA OKOLICA - PRIPOROČILA NISO POTREBNA 649 - 50th ST., BROOKLYN WINDSOR 5-4249 (178-180)

POTREBUJE SE DEKLE ZA DELNI ČAS (OB JUTRIH) ZA OSKRBE TI 3-LETNEGA OTROKA: MAJHEN APARTMENT, SPI NOTRI - NEDELEJE PROSTE - IZVRŠTNA PLAČA - DOBRA PRIPOROČILA - POKLIČITE ZJUTRAJ ALI ZVEČER - NA 8-8590 (178-180)

POTREBUJE SE ŽENSKO ZMOŽNA, ZANESLJIVA, ZA HIŠNO DELO. PREPROSTA KUCHARICA. POMOČ PRI OSKRBI OTROKA 3 1/2 LET STAREGA. - SPI NOTRI ALI DRUGJE - \$35.- NA TEDIEN WA 3-4065 (178-180)

POTREBUJE SE ŽENSKO ZMOŽNA, ZANESLJIVA, ZA HIŠNO DELO. PREPROSTA KUCHARICA. POMOČ PRI OSKRBI OTROKA 3 1/2 LET STAREGA. - SPI NOTRI ALI DRUGJE - \$35.- NA TEDIEN WA 3-4065 (178-180)

Finishers - Complete DRESSMAKERS on FINE DRESSES EXCELLENT SALARY PERMANENT POSITION Apply at: S P O R T L E E N. Y. C. 65 W. 56th ST. (178-184)

POTREBUJE SE HIŠINJO IZURJENO KI IMA RADA OTROKE - NOBENEGA POSPRAVLJANJA - SPI NOTRI. - PLAČA \$100 in več. MEL 5-5994 (177-179)

POTREBUJE SE KUCHARICO - HIŠINJO SPI NOTRI, DOBRA PLAČA, PRIJETEN DOM, POVOLJNI PROSTI ČAS. - Pakličite med 8.30 in 11.30 zjutraj, ali med 4 in 7.30 zvečer. PRIPOROČILA BU 8-7183 (177-179)

POTREBUJE SE HIŠINJO ZA SPROŠNO DELO LAHKO DELO LASTNA SOBA 2 OTROKA PLAČA \$30 TEDENSKO DOBRA PRIPOROČILA BU 2-6661

POTREBUJE SE HIŠNO DELAVKO IZURJENA - ZA SPROŠNO DELO Pomoč pri otrocih - Dobra priporočila AC 2-9161 175 W. 93rd ST., APT 16A, N. Y. C.

GIRLS - WOMEN No Experience Necessary To Learn Brush Making EARN WHILE YOU LEARN Good Pay - Steady Work - Good Working Conditions - Apply GRUMBAKET 445 W. 31st ST., (5th Floor) N. Y. C. (174-180)

MANICURIST - HAIRDRESSER Full time; Short hours; 5 day week CALL Diekens 2-8533 1069 RALPH AVENUE near TILDEN B'KLYN - Church Ave Trolley or Foster Ave Bus connects with IRT & BMT Newkirk Ave Stations (175-181)

GIRL COSTUME JEWELRY ASSEMBLERS EXPERIENCED - NEAT MU 4-4378 (175-181)

GIRLS WOMEN TO LEARN WOMEN'S NECKWEAR TRADE PAID WHILE YOU LEARN We will teach a job best suited to your adaptability YEAR ROUND WORK Ideal Air-conditioned Factory W. F. BREUSS 5508 POLK STREET WEST NEW YORK, N. J. (176-184)

HELP WANTED ::
POTREBUJE SE HIŠNO DELAVKO PRIJAZEN DOM IN DRUŽINA Lastna zasebna soba in kopalnica. PLAČA \$100 na MESEEC - DOBRA PRIPOROČILA HA 6-7062 (177-179)

INTELEKTNA IN SPOSOBNA HIŠINJA PREPROSTA KUHANJE - APARTMENT 5 SOB. LASTNA SOBA IN KOPALNICA - Prijetne delavske razmere; povoljni prosti čas. - Priporočila. - \$125 NA MESEEC BU 8-3500 - EXT. 920 (177-179)

STAREJŠO ŽENSKO ZA OSKRBE TI DOM IN OTROKA DOBRA PLAČA - LIČNO OPREMLJEN APARTMENT z ELVATORIJEM MRS. ED. FARRELL AC 2-4500 (177-179)

WOMEN - GIRLS EXPERIENCED ON Union Special Covering Machine BATHING SUITS BEATRICE MANUFACTURING CO. 6 WEST 20th ST. N. Y. C. (177-179)

OPERATOR WITH ALL AROUND EXPERIENCE Experienced on DRAPERIES and SLIPCOVERS - Also HAND SEWERS Stalna služba za prava cvetoka. Vprašajte: S. NELSON 133 W. 14th ST., N. Y. C. (178-180)

POTREBUJE SE KUCHARICO - HIŠINJO IZURJENA: SPI NOTRI - "BUSINESS" ZAKONCA - FANT V ŠOLI NOBENEGA KOSILA - DOBRA PLAČA - PRIPOROČILA AT 9-6759 (178-180)

POTREBUJE SE HIŠINJO - KUCHARICO LAHKO POSPRAVLJAJE, - EN OTROK - SPI NOTRI, PRIJAZEN DOM - PLAČA \$150 MESEČNO DOBRA PRIPOROČILA BO 3-1012 (178-180)

GIRLS - PLASTICS 5 DAY 40 HOUR WEEK 55¢ an Hour with Increase to 60¢ After 2 Weeks Light Work - Pleasant Conditions Incentive Bonus ARDEE PLASTICS CO., INC. 380 - 2nd AVE., N. Y. C. (174-180)

OPERATORS & FINISHERS IZURJENE NA ŽENSKO OBLEKE DOBRA PLAČA - STALNO DELO IZVRŠTNE DELAVSKE RAZMERE OGASITE SE TAKOJ TRIPOLI 176 EAST 127th STREET New York City - 6th Floor (174-180)

SOBARICE DOBRA PLAČA - NAPIETINE STALNO Vprašajte HOTEL MIDWAY 216 WEST 100th ST., N. Y. C. (174-180)

GIRLS - WOMEN (no experience necessary) - LIGHT ASSEMBLY WORK C. D. WOOD ELECTRIC CO. 826 Broadway, near 12th St. N. Y. C. 9-20

WANTED LEARNERS Coconut Shaving We Train You GUARANTEED RATE WHILE LEARNING FRANKLIN BAKER DIVISION General Food Corporation 15th & Bloomfield Sts. Hoboken, N. J. (174-180)

Help Wanted

MOŠKO DELO Help Wanted (Male)
PACKERS PERMANENT PEACETIME JOBS No Experience Necessary 5 DAYS - 40 HOURS, TIME & 1/2 OVERTIME SHARP & DOHME 345 Hudson St., (11th floor) N. Y. APPLY AT ONCE (179-185)

SHOES STOCK FITTERS SOLE CUTTERS (Dinker) SEADY YEAR ROUND WORK GOOD WORKING CONDITIONS Apply SHARP & DOHME 345 HUDSON ST., (11th floor) N. Y. APPLY AT ONCE (179-185)

WANTED JEWELERS EXPERIENCED ON WATCH CASES Gold & Gold filled MU 4-3419 (178-180)

SHOES STOCK FITTERS - SOLE CUTTERS (DINKERS) Steady Year Round Work - Good Working Conditions - Apply BROOKLYN BOX TOE CO. 423 Manhattan Ave., Brooklyn, N. Y. - EV 8-1633

WHITE METAL CASTERS IZURJENI STALNO DELO - DOBRA PLAČA F. & G. METAL CASTING CO. 100 SOUTH 6th STREET BROOKLYN

Stationary Engineer MUST HAVE GENERATOR AND OIL BURNER EXPERIENCE Good Pay Steady Work Pleasant Working Conditions Apply Immediately CLASON LAUNDRY 415 SOUNDVIEW AVE., BRONX (168-181)

GLASS BLOWERS to Work on IRON & PASTE MOULD German System Blowers EXCELLENT PAY SUPER GLASS CO. 221 GLENMORE AVE., B'KLYN (174-180)

HAND DECORATORS on GLASS or CHINA FULL TIME-STEADY WORK Will Consider Girls & Boys Who Are Artistically Inclined Apply FINE ART GLASS CO. 30-4th AVE., BROOKLYN, N. Y. (174-180)

Pinsetters NEEDED AT ONCE EARN \$36 to \$50 PER WEEK Steady work; Full or Part time; Must be over 16 - Apply LLEWELLYN RECREATION 32 LINCOLN AVE., ORANGE, N. J. (176-182)

COOKS & BAKERS INDUSTRIAL WORK IN BOUND BROOK & ELIZABETH VICINITY Good Wages Steady Work Good Working Conditions Apply: N. J. COMMISSARY 1088 ELIZABETH AVENUE ELIZABETH, N. J. Phone EL 2-7186 (174-180)

COOKS & BAKERS INDUSTRIAL WORK IN BOUND BROOK & ELIZABETH VICINITY Good Wages Steady Work Good Working Conditions Apply: N. J. COMMISSARY 1088 ELIZABETH AVENUE ELIZABETH, N. J. Phone EL 2-7186 (174-180)

COOKS & BAKERS INDUSTRIAL WORK IN BOUND BROOK & ELIZABETH VICINITY Good Wages Steady Work Good Working Conditions Apply: N. J. COMMISSARY 1088 ELIZABETH AVENUE ELIZABETH, N. J. Phone EL 2-7186 (174-180)

COOKS & BAKERS INDUSTRIAL WORK IN BOUND BROOK & ELIZABETH VICINITY Good Wages Steady Work Good Working Conditions Apply: N. J. COMMISSARY 1088 ELIZABETH AVENUE ELIZABETH, N. J. Phone EL 2-7186 (174-180)

COOKS & BAKERS INDUSTRIAL WORK IN BOUND BROOK & ELIZABETH VICINITY Good Wages Steady Work Good Working Conditions Apply: N. J. COMMISSARY 1088 ELIZABETH AVENUE ELIZABETH, N. J. Phone EL 2-7186 (174-180)

COOKS & BAKERS INDUSTRIAL WORK IN BOUND BROOK & ELIZABETH VICINITY Good Wages Steady Work Good Working Conditions Apply: N. J. COMMISSARY 1088 ELIZABETH AVENUE ELIZABETH, N. J. Phone EL 2-7186 (174-180)

COOKS & BAKERS INDUSTRIAL WORK IN BOUND BROOK & ELIZABETH VICINITY Good Wages Steady Work Good Working Conditions Apply: N. J. COMMISSARY 1088 ELIZABETH AVENUE ELIZABETH, N. J. Phone EL 2-7186 (174-180)

11lb. FOOD PARCELS to YUGOSLAVIA!
Package "Special 1." \$6.05
3 lb. Roasted Coffee
1 lb. Borden's Instant Cocoa
1/2 lb. Instant Tea
1 lb. Macaroni
1 lb. Orange Marmelade
15 oz. Raisins
2 packages Maggi's Noodle Soup
200 tablets Saccharine
1 lb. Lux Toilet Soap
Package "Special 2." \$7.25
2 lb. Pure Honey
1 lb. Instant Chocolate
6 oz. Instant Coffee (75 cups)
1 lb. Powdered Whole Milk
1/2 lb. Orange Pekoe Tea
1/2 lb. Rice
7 oz. Turkey Fat
2 oz. Anchovies in Olive Oil
1 lb. Dried Fruit
1 package Green Pea Soup
Prices include all expenses; packing, postage and insurance. Postal forwarding receipt will be furnished for each parcel. Other packages from \$4.75. ASK FOR PRICE LIST.

UNITED STATES RELIEF PARCEL SERVICE
1220 SECOND AVE. (cor 64th St.) New York - REgent 4-6300

Anglesko-Slovensko BERILO
Najboljši pripomoček pri učenju angleščine za starejše, ali mlajšim za učenje angleščine.
Za ameriške Slovence sestavil Dr. F. J. KERN avtor Anglesko-slovenskega Besednjaka
Cena \$2.- s poštnino
Knjiga je ilustrirana in v platno vezana
Naročila sprejema: KNJIGARNA "GLAS NARODA" 216 West 18th St., New York 11, N. Y.

BUY A VICTORY BOND TO-DAY!

United States Relief Parcel Service
1220 SECOND AVE. (cor 64th St.) New York - REgent 4-6300

SERŽANT DIAVOLO

Spisal MARCEL PRIOLLET

(72)

Plazil se je previdno med palmami okrog vile in pazil, da bi ga koraki ne izdali. Večkrat se je ustavil in poslušal, toda v vili in okrog nje je bilo vse tiho. Slednjič je zaslišal zamolkte glasove in zdelo se mu je, da se stanovalci vile pripravljajo.

Tako je prišel zopet na kraj, od koder se je bil splazil k vili. Zagledal je limuzino in šoferja, ki je dremal za volanom.

Hoteč pojasniti zagonetko orientalske vile je stopil k limuzini in zaklical: — Hej, dober večer, kolega!

Šofer se je zdrnil in začudeno pogledal Santinija. Po tem je odskočil in dvignil roke, kakor bi se hotel ubraniti napadalca.

Santini je videl, kako je segel v žep po revolver.

Toda tudi Santini je bil oborožen. Njegovo orožje je bila v prvi vrsti opreznost, ki ga je spremljala povsod, kajti zadnje čase so se morali nekateri šoferji v okolici Nizze ponoči braniti napadalcev.

Zato je prehitel šoferja limuzine in mu postavil cev svojega browninga na čelo, še predno je mogel možakar potegniti iz žepa revolver.

Mar ni ravnal prav? Saj se je moral braniti. Šofer se mu je pa zdel šofer limuzine enakoumno sumljiv kakor orientalska vila sredi palm.

Pogled na Santinijev revolver je pregledal šoferju limuzine vsa bojevost. Toda Santini ni bil mož, katerega more preslepiti tako lahka zmaga.

Šofer limuzine je bil mnogo močnejši od njega, Santini ni imel namena streljati in zato se je po pravici bal spopada, v katerem bi prišlo do veljave samo pesti.

Zatekel se je torej k zvijači, ki se mu je zdelala genialna. Hotel je prepričati šoferja limuzine, da ni sam.

Ozrl se je in zakrčial na vso moč: — Bodite vsi pripravljeni! ... Bertinasi ... Grinaldo ... Peygrose ... Puncio ... Casimire ... Garbis ... Cabasudo ... Ventabrene ... Mairise ... Boze ... Beguinese! ... Vsi bodite pripravljeni.

Tako je Santini s spretno zvijačo oživel temo, ki je naglo legla na zemljo, kajti mrak traja v Nizzi komaj nekaj minut.

In čeprav njegova zvijača ni bila posebno duhovita, je v polni meri dosegla svoj namen. Šofer limuzine se je začel tresti, kakor človek, ki nima čiste vesti. Ozrl se je plaho na vse strani in zajeljal prestrašeno:

— Policija!

In že je skočil iz avtomobila in hotel na vso moč v vilo.

Toda Santini je planil za njim, spotoma je pa še enkrat poklical na pomoč Bertinasa, Peygrosa, Grinalda in druge tovariše, katere je bila ustvarila njegova bujna fantazija.

Videl je, kako je planil šofer v podzemlje, kjer je gorela luč. Gledal je za njim, dokler ni planil v nekakšno kabino, kjer je na vso moč potegnil za veliko ročico.

To je bilo vse, kar je Santini videl. — V naslednjem hipu, madame, — je nadaljeval dobrodušni šofer svoje pripovedovanje, — se mi je zdelo, da je konec sveta.

Čutil sem, kako se je zemlja strahovito stresla in kako mi je zabobnelo pod nogami. Videl sem, kako se orientalska vila podira.

K sreči sem bil šele na pragu in bil sem še toliko pri zavesti, da sem odskočil v hipu, ko je šofer potegnil za ročico.

Šlutil sem, da tiči v tem peklenski past. Kljub temu me je pa strahovita eksplozija tresčila ob tla. Mislim, da sem mrtev in da letim v nebesa k angelčkom.

Kmalu sem pa spoznal, da se mi ni zgodilo nič hudega. Zahvaliti se moram pač roditeljem, da sem tako trpežen. Kdo drugi na mojem mestu bi gotovo ne bil odnesel zdrave kože.

Okrog mene je bil vse polno ljudi. Vprašali so me, kaj se je zgodilo. Meni se je pa zdelo, da bi jih moral vprašati jaz.

In res sem jih vprašal. Povedali so mi, da sem se vedel kot pravi junak.

Da, madame, čeprav sem skromen, se lahko pohvalim, da mi je višji policijski komisar stisnil roko, rekoč: To ste napravili inenitno, dečko.

Da, tako me je pohvalil sam komisar. Toda priznati moram, da ne vem, zakaj me je pohvalil.

Monika de Royaljoie, kateri ni ušla nobena besedica Santinijevega pripovedovanja, je tudi stisnila roko hrabremu šoferju. Ni pa vedela, če se mu more zahvaliti.

Ni vedela, ali mu mora biti hvaležna, kajci težilo jo je vprašanje, ali ji bo rešeno življenje v zadovoljstvo ali breme.

XVII.

NA PRAGU LJUBEZNI

Vsa Nizza je kmalu zvedela, kako je nastala strahovita eksplozija, katero so slišali nad dvanajst kilometrov daleč.

Drugo jutro je zvedela javnost deloma iz novin, deloma pa iz privatnih pogovorov, da je zletela na Mont Boronu v zrak cela vila.

Ljudje so pa tudi zvedeli, da ni šlo za navadno vilo.

Orientalska vila, zdaj samo kup razvalin, je bila zavetišče mednarodnih banditov, ki so se nazivali bratovščina "Črne perunike."

Ti ljudje so se pečali s sramotnimi posli. Njihovo glavno delo, iz katerega so črpali vse dohodke, je bilo izkoriščati tajne in groziti žrtvam z družabnimi škandalii.

Toda banditi se niso čutili varni in zato so si izmislili poleg drugih varnostnih ukrepov izvrstne obrambni sistem.

Podminirali so vilo, v kateri so se zbirali in kjer so imeli stalno zavetišče.

Klet so napolnili s smodnikom in dinamitom. Električni aparat je bil spojen z ročico in tako so lahko vsak hip pognali vilo v zrak.

... Dalje prihodnjič.

ZAKAJ?

(Nadaljevanje z 2. str.)

in..." Svetile so se mu oči in z južnaškim temperamentom ni je z rokami slikal svoje misli.

Slovenski ribič pa mi je stisnil roko: "Ne bojte se, bomo držali. E, čvrsto bomo držali. In če smo do sedaj prebili, ki bomo še naprej. Ideja demokratične svobode je prizgana."

KUHARSKA KNJIGA:

Recipes of All Nations

RECEPTI VSEH NARODOV

NOVA IZDAJA \$3.00 STANE SEDAJ \$3.00

Knjiga je trdo vezana in ima 821 strani

Recepti so napisani v angleškem jeziku; ponekod pa so tudi v jeziku naroda, ki mu je kaka jed posebno v navadi. — Ta knjiga je nekaj posebnega za one, ki se zanimajo za kuhanje in se hočejo v njem čimbolj izvežbati in izpopolniti.

Knjigarna Slovenic Publishing Company 216 West 18th Street New York, 11, N. Y.

digajo svobodo in pravico. Za enkrat ne raziskujemo, kako čista je vest naših sodnikov. — Pribijmo le preprostno resnico.

Vse očitke, s katerimi so nas obkladali, pobijajo sledeča dejstva. Trst je dobil svojo avtonomijo in svojo ljudsko oblast, ki jo je potrdilo ono italijansko in slovensko ljudstvo, ki nima nobenih imperia-

lističnih nagibov. Trst je bil od leta 1382 upravno in dejansko povezan s svojim zaledjem. V tem zaledju živi narod, ki so ga nacionalni šovini-

nisti, imperijalisti, fašisti in nacisti poskušali izbrisati z zemeljske oble. Ta narod je prvi v Evropi sprejel borbo z dvema mogočnima sovražnikoma, pred katerima so se daleke močnejša ljudstva in države sesipale v prah. Zato je mogoče razumeti in pričakovati le eno pravico, ki jo potrjuje skupna borba, da niti en član tega naroda ne ostane izven narodnih meja, ki sta jih zarisala prelita kri in ljudska volja.

To pravico je priznalo pošteno italijansko ljudstvo slovenskim borcev, ki so mu prinесли sadove svoje borbe — idejo bratstva in demokracije.

Katere sile poskušajo zopet po tej krvavi volji zatreti ljudsko voljo? In zakaj?

Zakasnele vesti iz stare domovine

PRVI PODATKI O VOJNI ŠKODI V SLOVENIJI

Celjsko okrožje je prijaviilo 4.9 milijarde din, ljubljansko 11.2 milijarde in mesto Ljubljana 2 milijarde din vojne škode na zasebnem premoženju.

Ljubljana, 16. junija.—Organizacija in izvedba popisa vojne škode, ki je bila vezana za zelo kratek rok, je bila poverjena posebni komisiji. Ta je takoj izdelala podrobne smernice za popisovanje vojne škode in izdala vsem okrajnim in krožnim narodno osvobodilnim odborom in odborom OF navodila za izpolnjevanje prijavi. Okrajni narodno osvobodilni odbori so pravilno razumeli veliko važnost in potrebo naglice pri popisu. Le tako je bilo mogoče, da so bile kljub raznim terenskimi in tehničnim težkočam in pomanjkljivostim prijave izpolnjene pravočasno. Izvršeno je bilo v korist splošnosti ogromno delo, pri katerem so sodelujoči pokazali največjo požrtvovalnost in marljivost. Komisija za ugotovitev vojne škode je tako dobila pravočasno na razpolago potrebne podatke z vseh sektorjev našega gospodarstva.

Rezultati popisa pa še vedno niso popolni. Vsak dan se prijavljalo na sedežu komisije v Batovi palači v Ljubljani novi oškodovanci, ki iz raznih razlogov niso mogli pravočasno izpolniti prijavi. Negotovo je zaenkrat tudi, ali je bila prijavljena škoda v tistih naših vaseh, ki so bile med sedanjo vojno popolnoma požgane in rušene. V času popisa se še mnogo ljudi ni vrnilo iz internacij in pregnanstva. Ne vemo, ali je bila za te ljudi ki so nedvomno vsi najbolj prizadeti, podana točna prijavi o višini njihove škode. Zato moramo pričakovati, da bo višina ugotovljene vojne škode naknadno vsaj za nekaj odstotkov povečana.

Komisija za pregled vojne škode nam je postregla z naslednjimi podatki o prijaviteljski škodi po posameznih okrožjih, pri čemer moramo poudariti, da se te prijave nanašajo samo na zasebno premoženje in da je vsa prijaviljena škoda ocenjena v predvojnih dinarjih.

Vojna škoda v ljubljanskem okrožju

V ljubljanskem okrožju so oškodovanci prijaviili, da je v bojih, zaporih, internacijah in na drugih posledicah vojne umrlo 9.743 oseb, pogrešanih pa je še 10.256. Število zaradi vojnih posledic za delo nesposobnih oseb je v ljubljanskem okrožju blizu 4.000. Zaradi zapora, internacije, prisilnega dela in prisilne mobilizacije po okupatorju je bila odvzeta svoboda 31.147 oseb.

Na nepremičninah je bila povzročena naslednja škoda: stanovanjskih zgradbah je bilo delno poškodovanih ali popolnoma uničenih 11.015 v vrednosti 9.324 milijonov. Škoda na drugih zgradbah, ki jih je bilo delno poškodovanih ali popolnoma uničenih 9562, znaša 306.2 milijona.

Na premičninah je bila prijavljena naslednja škoda: stanovanjska oprema 173.2, obleka, obutev, perilo 161.3, živež, kurivo 87.0, knjige in umetnine 50.1, govedo in konji 140.9, prašiči in drobnica 21. in male živali 6.0 milijona škode. Uničenih ali uropanih je bilo 31.144 glav govedi in konjev, 16.122 prašičev in drobnice in 130.191 glav malih živali.

V kmetijskih obratih je bila prijavljena naslednja škoda: uničenih je bilo 31 traktorjev v vrednosti 0.6 milij. dinara, 547 mlatilnic v vrednosti 3.5 milij. din., 2259 plugov v vrednosti 3.3 milij. din., 51.022 drugih strojev in orodja v vrednosti 33.2 milij. dinara, 18.924 vozil in vpreg v vrednosti 52.7 milij. din., in 34.684 kosov posode (sodov) v vrednosti 14.9 milijona din. — Na pridelkih je bilo prijavijena škoda v milijonih dinarjev: poljski pridelki 38.0, sadni pridelki in izdelki 10.9, vino 6.8 in drugi pridelki 12.4. — Sadnih dreves je bilo uničenih 58.598, trt pa 36.107.

Na trgovski ali obrtniški opremljeni je bilo prijavijena 136.9 milijona din. škode, na blagu in sirovinah pa 130.8 milijona din. V gotovini so bili ljudje oškodovani za 134.2, in v vrednostnih papirjih po nominalni vrednosti za 11.6 in na dragocenostih za 31.0 milijona dinarjev. Druge vrste škode so prijavitelji prijaviili v iznosu 355.2 milijona dinarjev.

Ljubljansko okrožje je prijaviilo in popisalo vojne škode v skupnem iznosu enajst milijard 246 milijonov dinarjev.

PRIMORSKE VESTI

Iirska Bistrica

Trst, 6. julija. — Premogovnik "Snežnik" pri Iirski Bistrici, ki je začelo bratovati kamlu po svoboditvi, dela danes že s precejšnjo kapaciteto. Dosele je bilo v samem rudniku stalno na delu povprečno 32 delavcev, ki so delali 1552 ur. Razen tega je delalo tudi okrog 50 ujetnikov. Dnevna produkcija znaša do 26 ton lignita. Poleg tega so bili očiščeni rovi, izrpana je bila voda ter izdelane nove naprave.

Trst, 6. julija. —

Vodne in električne žage, ki obratujejo v Iirski Bistrici, režejo poleg lesa za domačo obnovo in gradnjo predvsem tudi les za pogorele ter za tukajšnji rudnik. Žal pa je kapaciteta vodnih žag sedaj zelo nizka, ker je voda v zadnjem času zaradi suše upadla.

Obnova železniške postaje Gorica-Sveta gora

Med vsemi železniškimi postajami v goriškem okrožju je bila zaradi bombardiranja najbolj poškodovana postaja Gorica-Sveta gora. Obnoviti je bilo razen železniških naprav vsa poslopja, vodovod in električno napeljava ter odstraniti velike količine uničenega železniškega materiala.

Delavci so se lotili obnavljanja s pravo partizansko borbenostjo in požrtvovalnostjo. Odstranili so 50 iztirjenih vagonov in ves uničen material.

Velike težave so povzročali težki topovi, zasidrani v pripravnih jamah, ki jih je bilo treba izvleči. Položili so nad 2000 metrov novega tira ter očistili in obnovili poslopja in kurilnice. Obnoviti so morali tudi ves sistem kretnic. Sedaj je postaja preurejena, in izročena prometu. Na progi proti Ajdovščini so morali obnoviti tri mostove.

Novi mostovi na Vipavskem

TRST, 13. julija 1945. — Trst, 13. julija 1945. — Odsek za gradnjo in obnovo je zadal poleg obnove porušjenih domov ali njih nadomestitve z začasnimi lesenimi barakami nalogo, da poskrbi čim prej tudi za popravilo zadržanih in zapuščenih cest ter mostov. V zadnjih tednih so bile prečiščene ceste iz Ajdovščine v Lokovec in druge okolne ceste. Z največjo brzino pa se gradijo mostovi na cesti iz Gorice v Ajdovščino. Kmalu bodo v prometu mostovi v Vrtovinu, Potočah in Dobravljah. Bili so porušeni, ko so Nemci pričeli ofenzivo proti osvobodjenemu ozemlju Primorske po zlomu Italije. Takrat niso več služili svojemu namenu in jih nismo pustili uporabljati sovravniku, čeprav se je na vse načine trudil da bi jih obvaroval uničenja. Zaman so bile

grožnje, da bodo pobiti vsi ljudje, kjer bi se jim ovirala pot.

Most v Vrtovinu je bil od Nemcev kmalu nadomeščen z novim lesenim. Toda tudi ta je zgorel. Leseni mostovi radi gorijo. To so vedeli partizani, pa tudi fašisti. Pričeli so z novim sistemom. Pripeljali so dolge betonske cevi, da bodo tako z nasipom prepeljali ceste preko vode. Čez noč so Nemci, delavci in stražarji spali, naslednje jutro pa, ko so se vrnilo, so vsi presenečeni našli samo še drobce razbitih cevi. Podobno usodo sta doživela tudi mostva v Potočah in Dobravljah. Na mostu v Potočah se je ubil tudi zloglasni četniški vodja Ljotić.

Mostovi so sedaj že dograjeni in čakajo samo še, da se beton posuši.

GOSPODARSTVO NA PRIMORSKEM

RAZMERE V GOZDOVIH OKROG IDRJE

Idrija. — Na valovitem svetlo podobnem morju, ki ga neusmiljeno biča kraška burja se vrsti kraško skalovje pokrito z gosto zeleno ovedjo, tako da štrle le malokod skale iz nje. Tak je svet, ki obdaja Idrijo, enkrat mehke, reke bi, liricne lepote, drugi zopet divje lep, da ti zastane dih. In če je rudnik največje bogastvo idrijskega okrajja. — Vmes sta mogoča tudi živinoreja in poljedelstvo, toda le malo je sveta, kjer bi bilo mogoče razviti živinorejo v širšem obsegu, morda na Vojškem in Doleh. Zanimivo je, da sta se danes skoraj dve tretini tega gozda v državnih rokah ter spadata pod upravo državnih gozdov v Idriji in preko nje pod upravo državnih gozdov Slovenskega Primorja v Gorici.

Priznati moramo, da je nekdanja Avstrija dobro gospodarila s tem bogastvom. Pri gozdnih upravi je bilo vedno zaposlenih nad 200 ljudi, ki so pri tem imeli stalen kruh. Pod italijansko okupacijo pa se je v gozdu začelo pravo mesarjenje. Tudi za delavstvo je

bilo poskrbljeno prav po mačehovski. Stalni kruh je imelo samo 10 ljudi, vsi drugi so bili pozvani na sezonsko delo. Les se je na debelo izvažal, največ na žago in Solkanski cesti pri Gorici, ki je dnevno predelovala 70 do 80 kub. m. lesa. O kakem načrtnem gozdarstvu ni bilo govora in marsikje so naštele poseke kakor pravi madeži na tej lepi gozdni površini.

Naša nova uprava je prevzela gozd v težkem stanju. Začetki bomo treba z načrtnim gozdarstvom, še preje pa bomo morali iz gozda spraviti ves posekani les, ki leži po raznih težje dostopnih krajih in se kviri. Največ lesa prevzema rudnik, posebno okroglega za opornike. Na drugo mesto pride preskrba civilnega prebivalstva, posebno z drvmi. Sedaj pa se bo porabilo tudi mnogo lesa za obnovo, saj so skoraj vsa posestva uničena ali pa težko poškodovana. Naš delokrog pa se razteza pravo najtežje poškodovanem terenu idrijskega okrajja in le pri Tribuši sega nekoliko preko okrajnih meja.

Seveda smo najpreje naleteli na težave pri prevozu. — Včasih smo imeli svoje tovarne avtomobile, ki so nam bili odvzeti. Nujno bi rabili tri avtomobile. Na področju so delovale tudi vzpenjače, dve smo spravili v obrat, tretja pa je bila težko poškodovana od umikajočih se Nemcev in bomo imeli na njej še mnogo dela. Manjka nam tudi strokovnih moči. Sedaj je zaposlenih pet stalnih moči. To število pa moramo dvigniti še višje. Mnogo si obetamo od gozdnega tečaja, ki se bo začel v Gorici, in bo naša naloga da pošljemo nanje čim več naših delavcev, posebno čuvajev, ki si morajo pridobiti potrebno strokovno znanje.

"Primorski Dnevnik"

Delavci v Sloveniji popravljajo porušeni železniški tir.